

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Csizsár József. —

1. Számítási kérdés.

Valaki 768 frtot tizes, ötös és egyes bankjegyekben fizetett; az ötösök száma kétannyi volt, mint a tizesek és egyesek együttvéve: hányféleképen történhetett a fizetés?

2. Földrajzi kérdés.

Melyik völgy az a Graubünden svájci kantonban, melyet a hátsó Rajna szel át? Benne van a Splügen felé vezető út, háttérben az Adula csoport.

3. Történelmi kérdés.

Ki volt az a római császár, a ki 1106-ban V. Henrik-től a szász hercegséget kapta, de később fellázadt Henrik ellen és 1125-ben a német trónra emeltetett. 1133-ban római útja alkalmával a császári koronát is elnyerte, 1134-ben császári tekintélyével helyre állította a békét Béla magyar király és III. Boleszláv lengyel fejedelem között? Mikor halt meg?

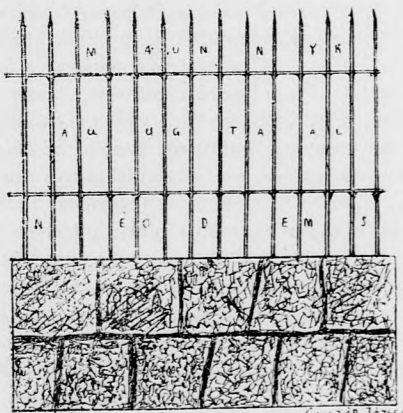
4. Természetrizai kérdés.

Melyik növény az az edényes csirmag-növények osztályából, mely Európában, Ázsiában és É.-Amerikában honos? Szára kúszó; levele lándzsás, hegyes, öt sorban álló. Csirmagja finomsárga por, a mely lángon átfújva nagy lánggal lobban el.

5. Mértani kérdés.

Egy edénynek alsó alapja 7.2 dm., felső alapja 5.3 dm., magassága 4.5 dm.; számítsák ki azon háromszög magassága, melynek területe egyenlő a ferdény területével és alapja egyenlő a ferdény alsó alapjával.

Léczrejtvény.

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

A 39. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése: Számítási kérdés: Az arány ez: $1:2 = 2:4$. ($x^2 + 2y^2 + z^2 - 25$ és $x^4 + 2y^4 + z^4 - 289$.) Földrajzi kérdés: Runka szikla. — Történelmi kérdés: Montgomery Gábor francia lovag, 1574-ben lefejeztetett. — Természetrizai kérdés: Lantmadár (maenura). A himnek 16 tollból álló farka, a két szélső toll S alakú hajlása folytán lant alakot mutat. — Koczkarajtveny:

b u z a
u g a r
z a l a
a r a n y

Helyesen megfejtették: Kulcsár Kálmán, Marikovszky László, Perl Jenő, Münnich Elek, Dráveczky Elemér, Kovács János, Schmausz Dezső, Andrásovics János, Balla Béla, Klein Ignác, Gyarmaty László, Baranyay József, Takács Károly, Mayer Frigyes, Smied Alajos, Szilágyi Lajos, Weisz István, Cserey Ferencz, Berkes Lajos, Mészáros Béla, Pataky Antal, Berger Béla, Tamaskó Lajos, Palugyay Jenő, Balázs Ferencz, Marton János, Szabó Károly, Lajtos Ferencz, Kutséra Lajos, Ferenczy Zsigmond, Nagy Elek, Jászoly Béla, Wiederman Sándor, Szendrey Béla, Lampert János, Grosz Henrik, Kaufman István, Geiszt Antal, Gyulai Dénes, Pető József, Orosz Béla, Vass Lajos.

A könyvjutalmat Vass Lajos nyerte el.

Szerkesztői telefon.

Fodor Ármán Bpest látogasson meg bennünket. Fejes B. Megjöttek. Egy-két szép költeményt Öntől mindig szívesen veszünk. B. A A «Halottak napján» nem vált be. Z. M. Szarvas. Olyan lapot nem ismerünk. H. K. Pápa. A folyamodást a szünetidőben kell benyújtani. 2. Első évesek nem kapnak. 3. A mérnöki szakon. K. R. Losonc. Önnek való más nincs. Érje be ezzel, s olvasson jó könyveket. S. Bódog. Besorozzuk. Szívesen látjuk. Lukács J. Debreczen. Kiadtuk bírálatra. M. J. Szeged. «Az égi háboru» írója Bóbita Endre kassai tanár. Sz. B. Sz.-fehérvár. 1. Hermann Nándor, a mi illusztrátorunk festőnek készül s éppen e héten utazott el Münchenbe az akadémiára. K. K. Szombathely. Köszönjük, jönni fog mielőbb. Kovács J. Szabadka. Jó idea, felajánljuk a kiadónak, tőle függ a keresztülvitele. N. Gy. Az okt. 6. későn jött. Lapunk nem lévén napilap, czikkeinket egy héttel előbb kell nyomdába adni. Tudósítóinknak. Az önképző-köri jelentések beküldését legyenek szívesek vasárnap, vagy hétfőn megírni és elküldeni, hogy legkésőbb kedden délutánra megkapjuk, mivel a lapot kedden este lezárjuk s így már a szerdán érkező közlemények egy héttel később jelennek meg. — A lap szétküldésére vonatkozó felszólalások, címváltoztatások s előfizetési pénzek nem a szerkesztőségbe, hanem a kiadóhivatalba (Teréz-körút 23.) küldendők. — Több kérdésre a jövő számban.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMARA AJÁNLVA

Előfizetési árak:	SZERKESZTŐ:	SZERKESZTŐSÉG:
Egész évre ... .. 4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-utca 31.
Fél évre ... .. 2 frt.	főgymnasiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... .. 1 frt.		Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.	KÉZIRATOKAT nem adunk vissza.

A leánygimnázium.

(*) A XIX. századnak hatalmas vívmánya, hogy a nők középiskolai készütséggel egyetemet végezve, oly pályákra képesítettek, melyek eddig zárva valának előttük. A magyar kultúrának nagy haladását jelenti az első leánygimnázium megnyitása. Igaza van Beöthy Zsoltnak, hogy midőn a nőt a családban való örök hivatása teljesítésétől távoltartja, vagy megfosztja sorsa, lehetővé kell tenni, hogy egy szélesebb körnek, nagyobb családnak tehessen hasznos szolgálatokat.

Miért volna éppen a nő megfosztva attól, hogy hajlamait követve mint tanár leányokat képezzen, hogy mint orvos nőket és gyermekeket gyógyítson, s mint gyógyszerész a beteg számára enyhítő szereket készítsen?

Miért legyen ő postai s távirói, vagy vasuti szolgálatra kárhóztatva? Miért hervadjon el valamely pénzintézet füledt irodájában vagy üzleti könyveket vezetve; vagy miért legyen elemi iskolai tanítónői pályára kényszerítve, hol erre, tudása, szorgalma mellett talán éppen csak a mindennapira szükségeset képes megszerezni s hol el van előle zárva az értékben és fizetésben való emelkedésnek még lehetősége is?

Ha az említett pályákon napjainkban nem állotta útját a nő a férfi haladásának, ha nem gátolta, hogy a férfi a maga nagy készütséggel, szorgalmával s tetterejével előkelő társadalmi állásokra küzdje fel magát, ezután sem lesz útjában a férfi törekvéseinek.

Egy dolog azonban bizonyos s ez az, hogy eléje fog kerülni sok oly férfinak, a kik eddig feltudással, kevés készütséggel is boldogultak. A nő, ha tudományos pályára lép,

ambícióval tanul, s a statisztikai adatok bizonyítják, hogy a leányok sokkal szorgalmasabbak, mint a fiuk. Azon nők közül, kik oly iskolákat végeznek, melyekben bizonyos életpályához qualificatiót kell szerezni, legfeljebb tíz százalék gyenge, a többi kevés kivétellel kitünő; a fiuk közül tíz százalék a kiváló, a többi vagy nagyon közepes, vagy hanyag, kivetni való.

Hogy a nők is középiskolát végezhetnek s diplomát szerezhetnek, talán ösztönül fog szorgalmi a férfi gyermekeknek, hogy velők nemes versenyre keljenek, fokozni fogja az ambíciót, az alaposágra való törekvést s öntudatra ébreszti azokat, akik eddig csak bizonyítványra, nem pedig tudásra is iparkodtak szert tenni.

Be fog következni ez a mostani generációnál. Meglátjátok, hogy a lányok sokkal nagyobb készütséggel fognak az egyetemre menni, mint ti, mert a nőben több a kitartás, mint a férfiban. Melletők a gyengék elhullanak s ne higyjétek, hogy felületes tudástok mellett kiálljátok velők a versenyt.

Eszméljétek idejében, kétszeres szorgalomra van szükségtek még akkor is, ha nem a közös pályán szorultatok is háttérbe a nők mellett, hanem ha komoly és alapos műveltség dolgában kell velők megmérkőznötök. Nem érhet benneteket nagyobb szégyen, mint ha valamikor ugyanazon intézetet végzett leánytanulótársaitok tudás, alaposág, képzettség, műveltség, olvasottság és szorgalom dolgában felülmulnak benneteket.

Tanulni nem szégyen, de valamit nem tudni, vagy csak felületesen tudni nagy megalázódás!

MIAMIS KIRÁLY.

Irta: WALDEN EDMUND.

Kevésre rá így folytatá :

— Most együnk és azután aludjunk; egész nap étlen szomjan voltam.

— Hát hogy szabadultál ki tulajdonképen kötelekeidből?

Mosolyogva válaszolt a fiatal főnök:

— Testvér, hát te sohasem láttad, hogyan fog ki a róka a vadászokon. Nikunthas is úgy, egészen úgy tett; betegnek tetette magát, gyengének és a huronok megsajnálják őt s feloldták kötelekeit.

Oly ügyesen adta Nikunthas a görcsöktől agyonkínzott beteget, hogy a ravasz ellenségein is kifogott. Elvonszolta a tűz mellől a vén huron hulláját és Johnnal együtt neki látott a vacsorának, melynek végeztével csakhamar elszunnyadt. John e mozgalmas nap után sokat gondolkodott távolban levő atyjáról és nővéréről, végre azonban őt is elfogta a jótékony álom.

Amint felébredtek, Nikunthas átadta Johnnak a magával hozott puskát, a melynek ez nagyon megörült.

John a reggeli ima után így szólt Nikunthashoz:

— Te rád Nikunthas, büszke lehet minden fejedelem, ilyen barát nincs sok.

— Igazad van, Nikunthas sohasem hagyja el barátját. De te sem?

— Semmiesetre; épp úgy kész vagyok bármely perczen meghalni érted, mint te értem. Szívélyesen kezet szoritottak egymással.

— De mihez fogjunk most, Nikunthas, mi van szegény atyámmal? Mit gondolsz, huron fogságba került?

— Azt hiszem, igen, a fehér ember nem elég ravasz arra, hogy a vörös bőrűek cselét kikerülje.

— Istenem és hogyan szabadítjuk ki őket? Hosszu hallgatás után így válaszolt Nikunthas:

— Nem sokat tudok, sem az angolok, sem a francziákról, a kik betörték hozzánk. De tudom, hogy mindkét nép hatalmas, mert a nagy vizen túl lakó bölcs atyáik sok, nagyon sok harcost képesek kiállítani. Már sok nyáron át küzdenek az Ohio völgyért, mind-egyik szeretné lefoglalni a maga számára a kereskedést. Tanacharisson, az én bölcs atyám csakhamar belátta, hogy az angolok az indiá-

nok barátjai, épp azért az ő részükre állott az összes miamisokkal.

— Többször küldött hozzájuk követséget Virginiába és Pennsylvaniába és meghitta őket hozzája, hogy ők is építsenek erős házakat a folyó mentén, ne csak a francziák, de hiába; az angolok csaknem jöttek. Épp azért sok miamis így szólt:

— Mit csinálunk olyan barátokkal, a kik nem jönnek el, a kik nem ótalmaznak meg bennünket a wiwischek ellen?

A francziák pedig mindenféle ajándékot, érmét hoztak, szépen beszéltek a vörösbőrűekkel, a kik így jó barátaikká lettek. És midőn a francziák s irokezek eljöttek a falunkban tartózkodó angolokért, a miamisok elhagyták atyámat, a ki magára maradt a piankeschawokkal és el is esett a harcban a falunk pedig elhamvadt. Én néhány harcossal a schawnokhoz menekültem, a többieket pedig elkábitották a francziák, ők már ezentul nem tudták megkülönböztetni a jót a rosztól. De én megmaradtam Tanacharisson nézete mellett, én beláttam, hogy csak az angolok védelmezhetnek meg bennünket az irokezek s francziák ellen, épp azért követséget küldtem Virginiába s Pennsylvaniába, segínyt kértem s magam is északra mentem az Ontarion, hogy az angolokat rávegyem a támadásra, mielőtt a francziák még száraz földre mennének. Az «őszinte nyelv» azt mondta, hogy nincs elegendő katonaság, hogy nincs nagy kanoe, a melyekkel visszatarthatná a wiwiseket, hogy csak délről jöhet segély. Nos magad látod, mily hatalmasak már a francziák, akár szárazon, akár vizen, ők gyorsak, az angolok pedig lassuak, mint a csiga.

A fehér harczosokat nem igen lehet használni ott az erdőségekben, de van egy az angolok között, sokszor tanácskozott atyámmal is, az ért hozzá, miként kell majd elbánni a miamisokkal és az irokezekkel. Oh a «villogó szem» nagy harczos! A fehérek minek hívják őt, nem tudom, de értesültem arról, hogy dényugat felől jön, az összes francziák pedig délnek mennek. Tehát, ha Manistva is úgy akarja, találkoznak majd a «villogó szemmel.» Délen vannak az én harczosaim is, tehát nekem is arra kell mennem, hogy legyen vezérük a harcban.

(Folyt. köv.)

Nemes boszu.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

(2)

A hazafelé tóduló V. osztályosok közül külön vált kettő; a nagyobbik így szólt a kisebbiknek:

— Te Kátai, ugy-e ismered az öklömet?

— Miért?

— Csak azért, hogyha nem ismernéd még, megkóstoltatom veled, ha a tegnapiról valakinek csak egy szót is kukkanni mersz!

— De hát Szebeni! . . .

— Semmi de!

— Mit ártott az a Sennyei neked? hogy így haragszol rá.

— Azt én tudom, mondá sötéten Szebeni.

— De ha Sennyei talál a czédában maradni, azért még ki is csaphatják.

— Oh te ostoba! Hát téged nem csapnának ki, ha megtudnák? Pedig te is szeretsz ám diák lenni. Hát csak jó lesz befogni a fecsegődet, mert apád meg találja tudni, hogy az órátad elkártyáztad.

— Te! Szebeni! Csak arról ne szólj apámnak.

— Ugy-e hogy felsz, he? Hát azért jó lesz hallgatni!

Miután elváltak mindketten haza siettek.

Kátait már otthon várta Gombos Pista.

— Szervusz Kali, üdvözlé Gombos Kátait.

Ejnye de sápadt vagy, nem vagy talán beteg?

— Nem tudom én Pista nem vagyok-e, de ha nem vagyok is, biztosan az leszek, érzem.

— Hm barátom, ez nagy baj. De tudod-e mit? Holnapra ugy sincs semmi lezckénk jó formán, aztán szép idő is van, nem néznénk ki az epreskert felé?

— Miért barátom? kérdé megijedve Kátai.

— Nem, most nincs kedvem sétálni.

— Ugyan az isten áldjon meg, tedd meg most az én kedvemért. Nemesak sétálni akarok; erről a Sennyei ügyéről szeretnék te veled beszélni.

— Szegény fiu, ugy sajnálom, hogy ilyen dologba került. Ugy szeretnék rajta segíteni. Te okos kis fiu vagy, ketten majd csak találunk ki valami módot. Mert én meg vagyok győződve, hogy Sennyei nem csinálhatott olyan dolgot, a mivel vádolják.

— Hallottad már, miért idézték ma irodába?

— Igen, most beszéltem Nagy Ferkóval, a kinek meg Sennyei beszélte el. Épen arra akarlak kérni, hogy azt az öreget nézzük meg s tudakolódzunk tőle, milyen fiuk voltak azok, a kik ennyi bajt csináltak tegnap délután.

— Szegény Sennyei, igazán szivemből sajnálom én is; hisz mindig olyan jó volt ír-

nyomban. Bizony mondom ezer örömmel segítenék rajta, ha tudnék.

— Hátba tudunk? Jöjj csak gyorsan, a fris levegő jót fog neked is tenni.

— Jól van no, nem bánom, szólt némi szurkolással Kátai. De előbb ruhát váltok, mert ez ugyis rongyos.

— Nem baj az! Nem balba megyünk most.

— De mégis oda kell adnom megvarratni.

— Miután átöltözködött Kátai, elindultak az epreskert felé. Utközben találkoztak Sennyei-

vel, a kinek láttára a kis Kátai újra halál-sápadtá lett s a ki szintén oda igyekezett.

— Meg akarom tudni, ugymond Sennyei hogy milyen fiuk voltak azok a gazemberek, a kik most gyáván engem hagynak a gyanuban. Meg akarom tudni s akkor jaj az illetőknek, mert nem bánom, akárki volt legyen.

E szavak Kátainak lelkét hasogatták. Érezte gyávaságát s tudta, hogy Sennyei szavának áll. Szólni akart, de nem mert. Eszébe jutott Szebeni.

— De meg is tudom én azt nemsokára, akárki volt, folytatá Sennyei. Hiszed te azt Gombos, hiszed te Kátai, hogy az én noteszem magától repült ide?

— Igazad van, mondá Gombos; jól sejtetted te azt, hogy ellopta valaki. Nemde Kali, te is ugy hiszed, hogy ellopta valaki a Lajos noteszét?

— Nem lehet másképen, vélekedék Kátai.

— És én tudom, hogy az nem jó barátom volt, szólt Sennyei.

— Bizony Lajos, igazad van. Talán csak én, meg Kali vagyunk igaz barátod az osztályban s mi ilyent nem tudnánk veled meg-

tenni.

— Talán hurutos a szemed Kálmán, kérdé Sennyei Kátaitól, hogy könnyezel? Nem sirsz talán?

— Dehogy sirok, szólt Kátai s bizony hangja nem nagyon adott neki igazat, sem arcza.

— Igazán ez a Kali nagyon szomorú most, mi lehette vajon? — Sok biztatás után végre így szólt Kátai:

— A kártyán elvesztettem az órát. Oh én bolond, hogy is ültem le a mellé az ostoba 21-es mellé! Ha apám meg tudná . . . S most már igazán sirva fakadt a kis Kátai.

— Hisz az még nem is olyan baj, szólt Sennyei vigasztalólag, azért ne is sirj egy cseppet se. Mennyi az adóság?

— Bizony majd öt forint. 4 frt 90 krt tet-

tem meg, az órámot tettem rá, meg voltam már bolondulva akkor. S vesztettem.

— Baj! baj! tagadhatatlan, de ha tudnál még 2 frtot valakitől kapni, én kettővel tudnálak segíteni, szölt Sennyei.

— Hisz akkor semmi baj sincs, mondá Gombos, én is épen ma kaptam hazulról 5 frt zsebpénzt. Tudok én is adni kölcsön. Majd lefizeted lassankint.

— Óh barátaim, tulságos jók vagytok irányomban, nem is tudom én azt meghálálni soha, a mi jót most velem tesztek. Óh Sennyei, én nem vagyok arra méltó, hogy ily jót tégy velem. Bárkitől elfogadom a kölcsönt, de tetőled nem. Böcsáss meg barátom, de megtudod, lehet, nemsokára, hogy van okom rá. Ne is kérdezz, most nem mondhatom meg,

most nem szólhatok semmit. Fiuk, vissza kell mennem, nem mehetek veletek. Servusz!

És visszazaladt, mielőtt még csak szólhatott volna is hozzá.

— Mi lelte ma ezt a fiut? Nem mondott neked valamit, Pista?

— Nekem nem szölt egy szöt se. Én is különősnök találom, hog' ő a ki majd a legvigabb kedélyü fiu nalunk, most oly szomorú, oly zavarodott. De beszéljünk már a te bajodról Lajos.

— Lám ni! mig a Kátai bajáról völt a szö a magamét elfelejtettem. Pedig bizony az se kicsiség, mert diákpályám forog kérdésben. Szép reményeim, gazdag álmaim máris tündezenek, már előttem van a kicsapatás minden borzasztósága. Nem is tudom, mi lesz velem, ha kicsapnak.

— Ne félj barátom, annak nem lehet meg-

történni. Hiszen te be tudod bizonyítani, hogy nem völtál ott.

— Épen az a baj, barátom, hogy ezt nem sikerült tényleg bebizonyítanom, mert voltam az epreskert körül.

— Hm, hm, ez már baj.

— A látszat egészen ellenem van, Naggyal tényleg erre jártam tegnap, ruhám szürke, aztán meg noteszem is itt veszett el. S nem hiszik el, hogy mi a felső végénél völtünk előbb a kertnek.

— De hát ki lophatta el a noteszed?

— Azt szeretném én tudni. Óh, ha azt meg tudhatom, de megbánja az illető.

— Az oly biztos, hogy esküdni mernék rá, hogy ellopták. Még azt is tudom, hogy tegnapelőtt délután tünt el. Határozottan emlékszem, hogy felvittem az iskolába. Épen jegyeztem bele, mikor Fodor kiszölitott s elfeledkeztem róla és negyedóra alatt kellett elvesznie, mig kinn jártam.

— De hát ki lophatta el?

— Kérdjük, Pista barátom, kinek völt érde-
kében azt ellopni?

— Igazad van. Még bíró vagy fiskális lesz belőled. Csakis így tudhatjuk meg, ki völt az igazi bünös. Épen így tudta megmondani a bolondnak tartott Faria abbé Dantes Ödönnek, hogy Danglarsnak völt érdeke bejelenteni őt az államügyésznél.

— Ki völt az a Faria, Dantés, Danglars?

— Hát te nem olvastad még Dumas gróf Monte Christó-ját?

— Sokszor dicsérték előttem, de nem tudtam még elolvasni soha.

— Óh barátom, ha méltatlanul szenvedőröl fogalmat akarsz szerezni s arról hogy az ember féltékenysége és irigységében mire nem képes, olvasd el e regényt. Mostani sorsod — valószínű — kicsiben a Dantés Ödönéhez hasonló. Én épen akkor olvastam, mikor az a . . . Fodor megbuktatott latinból, s akkor nagyon heves érzelemmel én is iszonyu igazságtalannak tartottam Fodort, pedig bizony én sohase szerettem — megvallva az igazat — latin könyv nélkülit magolni.

— Hát evvel én is olyan formán vögyök; bár szívesen elismerem a könyv nélküli tanulás hasznát, de mégsem igen szeretem vágni a latint. Ez az oka, hogy Fodor engem se igen kedvel, mert ő rajong tárgyaért. De én nem tehetek róla. Én értem és hatását is érzem magamon a classica szellemnek, de a szavakat nem szeretem vágni. Tagadhatatlan, hogy ez az én szerencsétlenségem, mert Fodor sokszor ideges ember s én daczos vögyök.

— Az igazat megvallva, Sennyei, én csak ettől az egy rossz tulajdonságotól féltém mindig.

— De hát mit tegyek, ha igazságot érzem, mondjad? Ma is, ha ki nem küld az igazgató ur bennünket, nem tudom mi vége lesz a dolognak, ha esetleg tovább is maczerált volna Fodor. Én tudom barátom, hogy ebben a lopás históriában nem vögyök részes és borzasztóan felboszant, hogy mégis gyanusítanak.

— Csak türelem, Lajos, majd kiderül az igazság, ki kell annak derülni!

— Ugy van, Pista, ki kell derünie s ki is fog derülni. De gondolkozzunk már a felett, hogy kinek völt érdekében ellopni az én noteszemet?

— Ugy van, helyes, kinek völt érdekében? Nem völt abban a noteszben valami?

— De völt. Egy gunyos vers völt Fodor tanárról, a mit én irtam a multkor, mikor — emlékszel rá? — csunyaúl lehordott. Ettől félek legjobban, hogy megtaláljuk a noteszben s akkor, mégha emitt kiderül is ártatlanságom, kicsapnak. Lásd ilyen a gyerekség!

— Hiszen erre csak nem vágyott senki sem? — Ki tudja? Eszköznek jó lett volna ellenem, ha valamelyik «jó barátom» úgy akarta volna.

— De én mégis azt hiszem, hogy nem an-

nyira arra völt szüksége az illetőnek. Nem emlékszel rá, hogy völt-e még más is benne?

— Völt völt, hogyne lett volna? Egy arczkép is völt benne.

— Kié?

— Valakié, mondá ragyogó szemmel Sennyei.

— No hisz' nekem mondhatod, nem adom én tovább: tudod, hogy jó barátok vögyünk.

— Jól van hát neked megmondom, azon feltétel mellett, hogy nem beszéled el. De völt még más is a noteszben. Egy 5 frtos is.

— Lásd-e ez is hatalmas vonzó valami, kiválthatta látta valaki a noteszben. De az arczkép!

— Ejnye, azt pedig restellem megmondani, mert az illető erősen rám parancsolt.

— Nincs már mit titkolni, hisz ugyis meg látta már, aki ellopta tőled.

— Igazad van. Hát a Keresztessy Irma arczképe völt az.

— Hm! Nincs rossz izlésed. De nagyon bizalmas lábon állhatsz vele, hogy arczképet is adott.

— Rokonom távolról és régi ismerősök vögyünk.

— Igaz, így nem csoda.

Mig így beszélgettek, kiértek a csöszlakhoz és benyitottak az ajtón.

(Folytatás következik.)

HÁROM SZÓ.

Imádd az Ur-t, a véghetlent,
Kit nem jelöl a tér s idő;
Élted fonála van kezében
És sorsodat intézi ő.
A kit halandó fel se foghat,
S nem mül az ész s a szív felül,
Tiszteld a láthatatlan Istent,
Imádvá rendületlenül.

Szeresd a föld uralkodóját,
Az alkotmányos nagy királyt,
Ki népével megosztja gondját
S érette mindig sikra szállt.

Ki együtt örvend nemzetével
És bánatában egyetért, —
A vész riadva bárha hívjon,
Menj küzdve küzdeni ezért.

S hazádat, ezt a drága földet,
Tanuld becsülni jókor itt,
Mely felnevelt és folyton éltet
S majdan hantjával elborit.
Erővel, észszel küzdj meg érte,
Békében s harcban egyaránt.
Eléred így, hogy ellenektől
Nyugodt s biztos lesz szent hazánk.

Müller Jenő.

Az égháboru

— A «Tanulók Lapja» számára írta: *Bóbita Endre.* —

(3.)

A zivatarok gyakoriságára és földrajzi eloszlására nézve eddig elé semmi biztos szabályt sem ismerünk. A legtöbb zivatar a forró övben (rák és bak terítők között) fordul elő. A szélcsend övben (az egyenlítő táján) a leghevesebb villámoktól kitért égháboruk a mindennapi jelenségekhez tartoznak.

Az egyenlítőtől a sarkok felé a zivatarok száma apad ugyan, de abban semmi szabály sem volt észlelhető eddig elé, mert a míg egyrészt a sarkok tájékán is olykor előfordulnak, addig ismerünk bizonyos vidékeket a melegebb tájakon is — különösen Braziliában és Peruban, a hol egész területeken az égháboruk ismeretlen tünemények.

A zivatarok gyakoriságára folytatott megfigyelésekből és feljegyzésekből az tűnik ki, hogy a zivatarok átlagos évi száma Magyarországon 22. Ausztriában 24, Bajorországban 21, Franciaországban 17, Spanyolországban 15, Olaszországban 38 stb.

Az égháborukra vonatkozó megfigyelésekből még az is konstatálható, hogy azok a síkságon és erdőségekben, szegény vidékeken sokkal hevesebben lépnek fel, mint hegyes, erdőségszerű tájékokon.

Az erdőségek ugyan is nagyban hozzájárulnak a légkör nedvességi egyensúlyának fentartásához és ily módon megakadályozzák az atmoszféra alsóbb rétegeinek tulságos átmelegedését, tehát negatív megakadályozzák a felszálló áramok létesülését.

Ennek természetes következménye, hogy a zivataros felhők villamos kisülései nagyobb részt a magasban, tehát felhő és felhő között történnek, holott az erdőségekben szegény és különösen homokos vidékeken képződő felszálló légáramok alkalmat adnak a villámoknak a földre való jutáshoz és ily módon azoknak romboló hatását csak elősegítik.

Ez irányban különösen meggyőző, de egyúttal szomorú tapasztalatokat tett és tesz Schleswig-Holstein lakossága, a hol az egykori dús erdőségeknek kipusztítása után évről évre tapasztalták a zivataroknak nagyobb mérvű romboló hatását.

A folytonosan növekvő veszély végre magára vonta a kormány figyelmét is, mely a veszély elhárítása ügyében teendő lépésekre nézve első rangú természettudósok szakvéleményéhez fordult, a kik is a veszély enyhítésére az erdőségeknek szaporítását ajánlották, a mi most a kormány beavatkozásával eszközöltetik épügy, mint az általános befásítás.

Magyarországnak sok vidéke, de főképen az alföldiek tanulhatnának e példából, melynek aranykalászt termő térségein sokszor annyi fát sem találunk, hogy a munkától kifáradt s a nap hevétől eltikkadt munkás megpihenhetne árnyékában.

Csoda-e, ha ennek folytán a zivatarok vilámainak a tanyák épületei esnek áldozatul? Hányszor tapasztaljuk, hogy községekben az utszéli fák, városokban a sétányokon diszlő különben egészséges fák kipusztítatnak a nélkül, hogy azoknak ujjakkal való pótlására csak gondolnának is.

Mindezt csupán a tudatlanságnak kell betudnunk, mert meg vagyok róla győződve, hogy ha tudnák, hogy mi a fáknak nemcsak a sétányok díszét, hanem egyúttal a levegő tisztaságának, tehát az egészségi viszony fokozásának egyik lényeges alapfeltételét birjuk, valószínűleg nem tennék.

E tekintetben a jövő nemzedéknek sok tenni valója lesz, azon nemzedéknek, t. i. mely tudni fogja, hogy a fáknak szaporodásával és ápolásával első sorban a közegészségi ügynek tesz lényeges szolgálatot.

De mennyivel inkább elitelendő az erdőségeknek és általában a fáknak a pusztítása, ha tudjuk, hogy ezekkel együtt nemcsak a levegő tisztaságának lényeges feltételét tesszük tönkre, hanem egyúttal az égháboruknak különben is eléggé ismert romboló hatását fokozzuk.

Mindnyájan tudjuk, hogy a villámok becsapása rendszerint magasabb fekvésű pontokban megy véghez, ha pedig az épület körül nincsenek magasabb fák, akkor maga az épület van kitéve a veszélynek. Erről egyébként később tüzetesebben is fogunk szólni.

(Folytatás következik.)

Gimnazista unokaöcsémnek.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Szeretett Laczi öcsém!

Megkezdődtek az előadások. Ujra megjelentél azokban az ismerős termekben, hogy rövid pihenőre megszakitott tanulmányaidat folytasd, hogy ernyedetlen buzgalommal, a nyugalomban megújult erővel ismereteidet gyarapítsad, szellemi látókörödöt tágítsad s — maradandó birtokul érett világnézetre tégy szert.

Kezdetben — mi tagadás? — nehezedre esik a tanulás. Időd nem a magas ég alatt töltöd, hanem feladataid fölé hajolva szobádban. A tanterem ablakán beszökő napsugár könyvedre tévedez, apró köröcskéket rajzol a sorokra, elvonja figyelmedet Homeros eposzától, Demosthenes szónoklatáról, Plautus vígjátékáról és ama vadregényes tájakat juttatja emlékezetbe, melyeket utazásod közben annyira megcsodáltál. Vergilius egy-egy hasonlata a gyönyörű holdvilágos estéket varázsolja eléd és a különbnél-különb versemértékek tanulmányozásánál hallani véled az apai lak közelében folydogáló patak csergedezését, az erdei madarak elbűvölő énekét. Kedvtelenül fogsz hozzá a munkához. Bosszant a körülményesség, melylyel rég letűnt korszakok történetét tárgyalnod kell; visszariaszt a matematika szárazsága és szinte elkeseredetten kutatod Hellas és Latium nyelvének páratlan gazdagságát. Uj tudományokkal, vagy már tárgyalt tudományok újabb ágáival ismerkedel meg, ami nagy nehézséget okoz. Megfoghatatlan előtted, miért kellene a természet három birodalmát oly tüzetesen tanulmányozni és epés hangulatban csaknem nevetségesnek találd, hogy egynéhány (azaz, hogy — megtanulni nagyon is sok) fizikai törvény működésére lehetne visszavezetni a természet pezsgő életét, melynek szeretettel teljes megfigyelésében számtalanszor lelted kedvedet.

De ha kötelességed tudatában legyőződ e kedvetlenséget; ha szilárdan etőkéled magadat, hogy vasszorgalommal, kitartással kezded meg munkádat; ha ez az elhatározás tette is válik: rövid hetek múlva, mire a hervadó levelek lehullanak, arra a meggyőződésre jutottál, hogy feladataidat már nem azért végzed, mert kötelességed érzete parancsolja, hanem azért, mert örömed telik a tanulásban.

Felfogod a költészet szellemét és megérted a művészetek magasatos hivatását. Behatolsz a tudományok lényegébe és az ismeretekre

szomjas ifju egész lelkesedésével fordulsz tanulmányaidhoz. Belátod, hogy a történelem, Guizot szavával élve, «a nemzet, az emberiség a századok fejleményében»; felleled az összekötő kapcsot, mely a matematika tételeinek roppant halmazából organikus egészet alkot; csodálni tanulsz a classikai nyelvek ritka változatosságát a legcsekélyebb árnyalatok kifejezésére alkalmas szókincsét.

Kimondhatatlan érzelem szállja meg kebledet, a mikor ámuló szemed előtt már-már ledül a szervest és szervetlent egymástól elválasztó fal és tisztán látod az élő lények fejlődését az egysejtű moszattól a hatalmas koronájú tölgyig, a parányi infusoriumtól a teremtés büszke uráig.

A physika levezet az Alkotó műhelyébe és a vallásos tiszteletnek egy neme ébred fel lelkedben, midőn a világegyetemet kormányzó erők vizsgálatába merülsz, midőn amaz örök törvényeket kutatod, melyek az égi bolygók és a napsugárban tündöklő porszem mozgását egyformán szabályozzák.

Minden előretett lépés nagyobb buzgalmat önt beléd és lelkesedéssel hangoztatod a XVI. század egy kiváló emberének felkiáltását: «A művészetek virágoznak, a tudomány életre kel! Mily öröm élni!»

Nem kiméled többé a fáradságot, mely tanulmányaidban előrevisz. Mert ne hidd, hogy szorgalmas munkálkodás, erőd megfeszítése nélkül alapos ismereteket sajátíthatnál el.

A tökéletesség elé a verejtéket helyezték az istenek, mondá Hesiodos és bár három évezred zajlott le azóta, hogy kijelenté e mélyértelmű igazságot, — három ezer év, mely alatt az emberiség szellemi és anyagi műveltsége óriási lendületnek indult — a tudás, a tökéletesség felé vezető uton ma is elválaszthatatlan társunk s nélkülözhetetlen kalauzunk a verejtékes munka.

Kevesen járnak-kelnek közöttünk, kik az istenség legnagyobb adományával, lángelmével dicsekedhetnek s nincsenek sokan, kiknek fényes tehetség jutott osztályrészül.

A mit a természet megtagadott, azt szorgalommal, kitartó fáradozással kell helyre pótolnod. Még a lángész sem lehet el szorgalom nélkül, ha nem is támogatja szorgalom, lángész marad ugyan, a mint az aranykőzetten keresztülfutó vékony ér amugy nyersen is arany.

De ha azt akarjuk, hogy kincsünk legyen, ha ha azt kívánjuk, hogy fényt és örömet terjeszzen mindenütt: előbb a kohó tüzeben meg kell szabadítanunk a hitvány salaktól. Egyedül

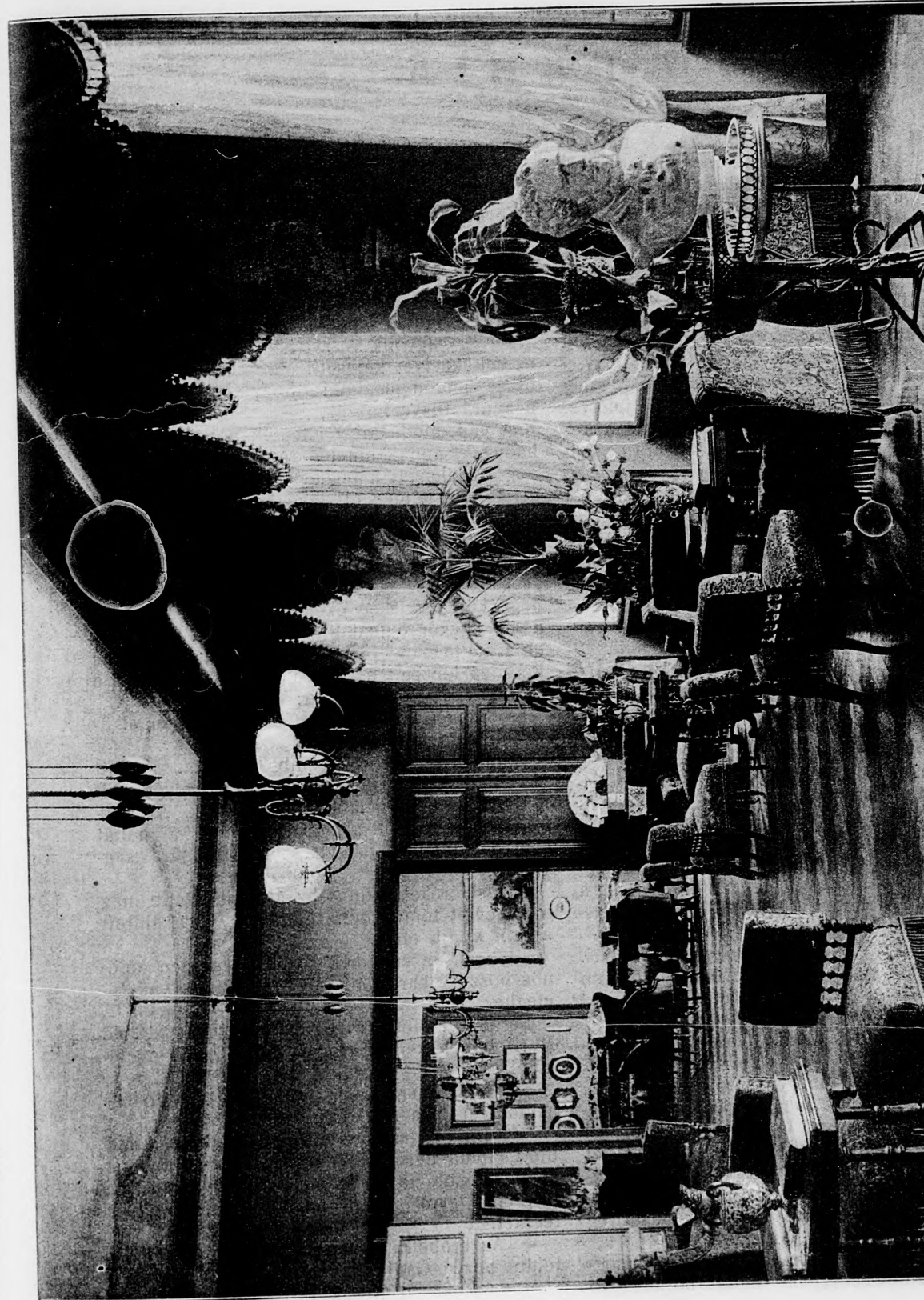
szerzésében sohase fáradj ki! Ifjkorodban kell jövedődnek alapját megvened és magadat kiképezned arra, hogy majd a létért való küzdelemben győzedelmeskedjél és méltó helyet

AZ ORSZ. NŐKÉPZŐ EGYESÜLET LEÁNYGIMNÁZIUMA.

a szorgalommal párosult s a munka kohójában megtisztult lángelme válhatik áldásává önönmagának népének, az emberiségnek. — Láss hát buzgón a munkához! Tanulj szorgalmasan, dolgozzál kitartóan és ismeretek

foglalj el a társadalomban. Most kell erőt gyűjtened, hogy a haza iránt való kötelességedet leródd és büszke lakója, érdemben dús fia légy a mi áldott magyar hazánknak! Szerető nagybátyád. Schiller Bódog.

A P Á R I A.

— A «Tanulók Lapja» részére. —

Már rég ismeretes volt, hogy a katonák Bombayban, Kalkuttában fellázadtak és hogy a környéki falvakban a lakosság mozgolódik. Mr. Richárd is panaszkodott, hogy munkásai elszökösnek. Szomorú napok voltak kilátásban. Különösen Mr. Richárdnak volt félni valója a hinduk gyűlése miatt. Így múlt el 8 nap. Hovárd birtokán rémület és zavar uralkodott. Lady Elis meghalt a kiállott félelem következtében, mely nem hagyta el férjének távozta óta. Talán jobb, hogy a gyenge teremtés bevégezte azon pályát, mely neki az élet göröngyös útján ki volt jelölve. — Az elnyomott nép most számolt le a kegyetlen angol foglalkókkal. — Bizonyára őt sem kimélték volna meg. Így legalább nyugta lesz.

De ki vigye meg e gyászos hirt az ezredesnek. Kalkutta messze van és az elhunytat el kell temetni. Végre Mr. Lion határozott e kérdésben. Elrendelte ugyanis, hogy az elhunyt földi maradványait a kertben egy pálmafa alá temessék el. Már csak Mari imádkozott a sirhalmon, mely rá nézve oly drága kincset rejtett magába, midőn Mr. Lion hozzá lépett.

— Hagyja nyugodni a holtakat. Saját életünkről kell most gondoskodnunk.

Mari ijedten ugrott fel a sirdombról és kérdezte:

— De hát mi történt, Sir?

Mr. Lion ezt sugta fülébe.

— Szedje össze az ezüst és aranyeműt meg az értékpapirokat. A lovak már fel vannak nyergelve. Egy óra múlva elmenekülünk innen, mert az éjjel már itt nincs biztonságban életünk. Borzasztó dolgok történtek a szomszédos birtokon. A felkelők talán már utban is vannak erre felé.

— Istenem! Istenem! sohajtozott Mari. Kedves anyám mennyi szerencsétlenségtől van megóva szelid lelked. Legyen hát Isten akarata! Majd határozott hangon hozzátette.

— Azt fogom tenni, a mit Ön, Sir, jónak lát.

— Jól van, én mégegyszer elnyargalok, hogy a dolgok állását megvizsgáljam.

Mari a házba ment, hol éppen Ferenczel találkozott. Midőn Ferencz a történeteket meg tudta, kétségbeesett és teljesen elvesztette a fejét. A leánya büszkén állt előtte és mivel Gautason elkövetett garázdálkodását rég megtudta, így fedte őt:

— Lásd, most könnyen megkaphatnád megérdemelt büntetésedet, ha Gautas boszuvágyó

ember volna. Mily gyáva és tehetetlen vagy, hogy saját erődre vagy utalva. Láss hozzá, szedd össze a drágaságokat, mert a felkelő hinduk rendetlen csapata nemsokára itt lesz. Az óra már rég elmúlt, Mr. Lion még sem tért vissza. Midőn egyszerre ordítás, lármá hallatszott és a hinduk rendetlen csapata óriási zajjal közeledett a birtokhoz. A csapat élén — Gautas lépdelt.

— El vagyunk veszve! — kiáltott Ferencz és rejtékhelyet keresett. Mari ájultan rogyott össze, midőn meglátta, hogy Mr. Lion fejét póznára tűzve hozzák.

A vad hinduk úgy ellepték a házat, mint a hangyák, annak minden részét felkutatták. Az angol szolgákat a legkegyetlenebb módon legyilkolták, a még ott lévő bennszülöttek pedig a rombolókhoz csatlakoztak. A csapatot Sióvo vezérelte, ki Gautas segédtisztje és titkára volt. Ő volt az, a ki legelőször futott Hovárd gyermekeihez és követőinek megparancsolá, hogy kötözzék meg őket és dobják a faszinbe, a hol egykor ő feküdt. Mari erre a szavakra erős kiáltásban tört ki és eltakarta arcát; Ferencz leborult és kegyelemért esdekelt. De Gautas haragosan felelt:

— Szeget, szeggel! Azt a mit rajtam elkövettél, nem felejtettem el!

Mindkettőjüket a faszinbe záratta. Ezalatt Mr. Richárdot is megtalálták buvóhelyén, kit minden irgalom nélkül felakasztottak. Az annyiszor megkínzott munkások még a holtat sem hagyták bekében, ha nem darabokra szaggatták.

A testvéreket Gautas az által mentette meg a felhevült tömeg dühe elől, hogy őrt állított a szin ajtaja elé.

— Ezek az enyéme; ezeken egészen különös boszut akarok állani — szólott a vad tömeghez.

Ferencz hallotta e szavakat és remegett, de Mari reménykedett, hogy meg fognak menekülni.

Sióvo Gautasra nyájas pillantást vetett, társaihoz fordulva így szólott:

— Hindu testvéreim, a szabadság órája ütött, India nemsokára szabad lesz! Raboljuk ki a birtokot, az élelmiszereket fogyasszuk el, a bort igyuk meg, azután gyujtsuk fel e fészket.

— Az utóbbira ugyan még estére is ráérünk, toldta hozzá Gautas.

(Folytatás következik.)

O K T Ó B E R.

A «Tanulók Lapja» számára.

A kalandos magyarok kiváló előszeretettel keresték fel a kolostorokat, mert ezek lakói féltek tőlük és előre megszőktek, étel-ital tehát eléje várt ott rájuk. A szent-galeni kolostor lakói is menekültek előlük, magukkal vitték értékes portékáikat is; de egy barát közülük mégis ott maradt. A magyarok kalandozó csapata meg is érkezett, a kolostorban jól mulatott és másnap tovább ment. Az elmenekült barátok ennek hírére visszajöttek, hogy ott maradt társukat, kiről szentül hitték, hogy a magyarok megölték, eltemették. De nagyon csudálkoztak, mikor az elibük ment épen, vidáman s elbeszélte, hogy mit csináltak a magyarok a kolostorban. Elmondotta, hogy megérkezésük után felkutatták az egész kolostort aranyért, ezüstért; de aztán annál vidámabb tréfát is űztek. Lakomához ültek, itták a finom borokat, énekeltek és neki is mindent úgy kellett tennie, mint amazoknak, sőt dalolt is. Mikor pedig el akartak menni és a sok bort nem tudták meginni, a hordók fenekét kezdték beverni; de ő közbe szőtt, hogy hát aztán neki mi marad? és erre megszüntek tovább is kárt okozni. Nagy dicsérettel halmozta el azokat a jókedvű magyarokat és később is akárhányszor elmondotta, bár csak visszajönének, mert ő soha olyan jól nem mulatott, mint akkor.

Egy másik kiváló történelmi nevezetességű név emléke e hónapban, a Kapisztrán Jánosé. Ez a Franciskánus és Magyarország történetében nevezetes alak 1386. jun. 24-én született a calabriai tartomány Capistrano nevű városában, a honnan vette előnevét is. Meghalt 1456. okt. 23. Eleinte jogász volt, de a világgal meghasonlásba jött és szerzetes életre adta magát. Ő alapította a franciskánusok szigorubb rendtartású ágát, melynek magyar tartománya «Provincia S. Joannis a Capistrano» 1757-ben alakult meg és ma is virágzik 9 magyarországi, 9 szlavóniai, és 4 alsó ausztriai rendházzal. 1450-ben V. Miklós pápa Németországba küldötte, hogy a husszisták és törökök ellen Keresztes hadjáratot prédikáljon. Ékes szólásával — latinul nagy sikert ért el.

Szibériában sok zsidót kintadon égetett el és ezután Magyarországra jött s 1456-ban a rendek itt is kimondották a fegyverre kelést. A török hirtelen Nádorfehérvár alatt termett s ekkor Hunyadit Kapisztrán segítette. 1456. jul. 14. hajóhadával megtámadta a törököt és meg is verte, úgy hogy 21-én a török onnan

elment. Kapisztrán János keresztesei a «Jézus» név kiáltása közben még kétszer verték vissza a törököt, de a győzelem után két hónappal ő is meghalt 1457-ben.

Magyarországon annyi győzelem után szent gyanánt tisztelték, Mátyás király sürgette is beatus-szá avatását s ez 1690-ben meg is történt. 1724-ben XIII. Benedek pápa boldoggá avatta és október 24-ikét tette emléknapijává.

Judás Jakobi (Taddeus) Alfeus fia Jakab apostolnak testvére. Nyugati mondák szerint a perzsák közt terjesztette Simonnal együtt az evangéliumot. Perzsiában is halt meg, mint vértanu. Egy más monda azonban azonosítja Tamás apostollal, a kit Kr. u. 200 évvel Pártia apostolaként tiszteltek. Taddeus pedig e szerint az Ur egyik fő tanítványa; a kereszténységet Edesszában ő honosította meg. Névnapja október 28-án a keletiek szerint május 16-án van. Az új testamentomi irások között levő az a rövid levél, mely az ő nevét viseli, tőle ered.

Az 1848. év. okt. 6-iki fölkelés újabb történetünkben nevezetes azért, mert akkor gyilkolták meg Latour hadügyminisztert és ezen gyilkolás hatása alatt hagyta el az osztrák császár székhelyét, honnan olmtüzbe vonult. E gyilkolást megénekli Petőfi is ama híres költeményében, mely így kezdődik:

Lamberg szívében kés, Lator nyakán
Kötél, s utánok több is jön talán,
Hatalmas kezdesz lenni végre, nép!

Október névéhez fűződik alkotmány történetünk egyik legnevezetesebb okmányja, az úgynevezett októberi diploma. Az elnyomatás után t. i. 1860-ban szakított az uralkodó az önkényuralom eszméjével és azt a nemes elhatározást hozta, hogy jogkörét megosztja népeivel. Így jelent meg 1860-ban a Goluchovszki-miniszterium alatt az októberi diploma, mely az osztrák és magyar monarchiának képviselői alkotmányt akart adni. De Magyarországra nézve e diploma a régi alkotmányoknak csak kis részében való visszaállítását jelentette s ezért az ország a jogfolytonosság alapjára helyezkedett és egész ősi alkotmányát az 1848-iki változásokkal együtt visszakövetelte.

Évekig tartott még a küzdelem, de végre is oly szerencsésen végződött, hogy ennek következménye az alkotmányos, tiszteletreméltó uralkodó alatt Magyarország gyors, páratlan és mindenkitől csudált fejlődése is.

E hónap végén van a protesztánsok egyik nagy ünnepe, a Reformatio ünnepe. Az egyház ezt 1517 okt. 31-ének emlékére ünnepli, a mikor t. i. Luther 95 tételét a wittenbergi templom ajtajára kiragasztotta.

Ezen ünnepet 1664-ben Szászországban az egyház rendelte el és ma is ünneplik leg-

többnyire az okt. 31-ére következő vasárnap. Október hónap sajnálatra méltó lenne, mert az aquamarin kö, mely lenne uralkodik, a szerencsétlenséget jelképezi; azonban az opál, mely a reményt jelenti, kiegyenlíti annak hatását.

Gál Kálmán.

A közoktatás a kiállításon.

— A Tanulók Lapja számára. —

Minden államnak talpköve a tiszta erkölcs». S ha fontolóra vesszük, mily óriási mértékben működik közre az iskola, hogy a hazának értelemben, jellemben izmos nemzedéket serdítsen föl, állítson elő: könnyű lesz belátnunk, hogy a közoktatásügy épp oly életbevágó érdeke egy államnak, mint az, hogy rendszeres alkotmányával, egészséges pénzügyi viszonyokkal és kifelé rettegett, befelé becsült hadsereggel rendelkezik. Minden néven nevezendő nép műveltségének, életrevalóságának legesalhatatlanabb mérőfoka iskoláinak mennyisége és minősége. Kétségtelen, hogy az olyanira vágyott és manapság még utópiának tetszhető örök béke legtörzsökösebb nyilvánulása az lesz, ha majdan a kaszárnyák, katonai laktanyák helyén iskolák, ifjúsági intézetek fognak emelkedni.

Ezredéves kiállításunknak — melynek hivatása magyar hazánk állapotát minden tekintetben, a legapróbb részletekig hiven visszatükröztetni — egyik legsarkalatosabb föladatává lön, hogy közoktatási viszonyainkat is a maguk mivoltában tárja szem elé. A föladat fényesen meg is oldatott. Nem káprázatos, magafitogató formában, hanem benső, erkölcsi értéke és kulturális mélysége által hatva szerepel közoktatásunk a kiállításon.

A «Tanulók Lapja»-nak fiatal hadserege, melynek minden egyes tagja oly közvetlen közel érezheti magát a közoktatástól alkotott rengeteg körhöz, csak örömmel és érdeklődéssel fogadhatja, ha nagy vonásokban eszközölt, de találó leírását adjuk a közoktatásügy szerepének a millenáris kiállításon.

Azon illusztris bizottság, mely ezt még 1893-ban előkészítette, elv gyanánt fogadta el, hogy a közoktatásügyi csoport körébe esakis az 1867. utáni mozzanatok veendő fel, vagyis, hogy e kiállítási csoport a magyar kultuszügynek csak legújabb korszakát tüntesse föl. Ennek oka egyrészt, hogy közoktatásügyünk

rendeződése még igen fiatal keletű, úgy, hogy az ezirányban végzett munka oroszlánrésze csak az utolsó harmincz évre esik, másrészt a kiállítás történelmi csoportja sok kultur-históriai dolgot felölelt magába és így el kellett kerülni a meddő ismétléseket.

Ezenkívül is sok oktatásügyi mozzanat van elszórva a kiállításon. Az igazságügyi csarnokban föltárul az országos javító-intézetek (Kolozsvár, Aszód) szomorú, de üdvös működése, az egészségügyiben az árvaházak belseje, a gyermek-pavillonban pedig a pesti bölesőde mintája és a «Fehér Kereszt» lelenczház évkönyvei vannak elhelyezve. Az erdészeti pavillonban a selmeczi m. kir. erdészeti akadémia kiállított tárgyai valóban rendkívül érdekesek, a mezőgazdasági pavillonban pedig az állatorvosi akadémia különféle tanszakainak gyűjteményei vonják magukra a figyelmet. Állati szervek, élődik stb. praeparátumai tarkállanak borszeszes üvegekben s itt ötlük szembe a híresneves «Kincsem» paripa csontváva is. A katonák sem maradtak hátra idevágó dolgaikkal: a közös hadsereget a közszegi katonai alreáliskola, a honvédséget pedig a Ludovika Akadémia képviseli. Az illetékes csarnokokban végül a mi deákjainknak horvát és bosnyák kollégái mutatják be tudományukat.

Ezen, elhintett mozzanatok leszámításával a nagy oktatásügyi csarnok öleli föl kultuszunkat a maga teljességében. Ezt akarjuk mi körülmenyesen vázolni.

A Városliget régi fenyvesében, a Stefánia-uti kerítés mentén díszeskedik egy nagyszabású, görög stílusú épület. Homlokzatán ez a fölírás olvasható: «Közoktatás».

Lépjünk be a főbejáraton s a polgári, felső-nép és közügyességi iskolák kiállítása ötlük szemünkbe. Középtű foglal helyet annak jelképe, mi a magyar előtt legdrágább: Király és haza. Ott van ugyanis I. Ferencz Józsefnek életnagyságu márványszobra és előtte Magyar-

ország domborműterképe, melynek hatalmas méreteiről fogalmat nyujthat ezen arány: 1 : 325 000. Készítője Kogulowicz Manó, kinek annyi abrosza függ iskoláink falain. Ezen domborműterképtől négy irányban négy üvegszekrény 26 leányiskola női kézimunkáit foglalja magában, míg a polgári fiúiskolák — száma nézve 19 — asztalokon állítottak ki. Közülök a dobsinaiai ásvány — és a kassaiak lepkegyűjteménye válik ki. Egyik falon különben ott díszlenek az összes polgári fiúiskolák gyűjteményei.

Tíz felsőnépiskola kiállítása és a polgáriskolák rajzai meg írásbeli dolgozatai mellett elhaladva, egy szellemes készülékre bukannunk: Spolarich János nagy-szölösi rajztanár sodronyhálós forgatható képsikrendszerének táblájára, melyet ez az ábrázoló geometria tanításának megkönnyítése végett szerkesztett. Hasonlóképen figyelemreméltó a bajai városi polgári fiúiskola világórája, mely a föld minden pontjáról mutatja az időt.

Torontól vármegye dicséretes buzgalommal mutatja be közoktatása képét, mely mintegy az ország közoktatásának kicsinyre tömörített mintája. E mellett láthatjuk Mária Valéria főherceggasszonynak kislány korában használt ékes taneszközzeit, melyek sokat jartak nevelőjének, a boldogult tudós Rónay Jácint püspöknek kezében. Valóban érdekes relikviák!

A sorozatot a terem balfelén fölállított közügyességi oktatás és a polgári iskolákkal kapcsolatos tanműhelyek tárgyaival zárhatjuk be. Brassó, Zay-Ugrócz, Znióvárálja e nemből csinos fadarabokkal szolgálnak. Néhány intézet kiállítása pedig azt tanúsítja, hogy a magas Északról hozzánk plántált Slójd-iskolázás nálunk halás talajra talált.

Leírt helyiségünkől jobbra eső teremben a kisdédóvó, kisdédóvóképzők és elemi iskolák kiállítását szemlélhetjük meg. Rég továtunt zsengekori emlékeink legyintenek meg ama tárgyak, fényképek láttára, melyeket mindössze 24 kisdédóvó tett közzemlére. Elenyésző szám, de azért hű képe az egésznek.

(Folytatása következik.)

VEGYESEK.

Felhívás előfizetésre. Lapunk október 1-én új negyedévet kezdett meg. Ez alkalomból kérjük a tanuló-ifjúságot, legyen szives lapunkat pártfogásába venni s minél szélesebb körben terjeszteni. A «Tanulók Lapja» írá-

nya teljesen megfelel a magyar középiskolai ifjúság igényeinek, szórakoztató, tanulságos és nemes. Elismerete ezt a közoktatási minisztérium is, melynek ajánlása ékebben beszél minden hosszú programmnál. A ki végig lapozza a «Tanulók Lapja» eddigi és főleg az idej évfolyamát, látni fogja, hogy a mi jót, hasznosat, erkölcsöt és tanulságosat az ifjúságnak nyujtani lehet, az e lapban mind föllelhető. A «Tanulók Lapja» az ifjúság érdekeit tartja szem előtt, azért viszont az ifjúság támogatását mint egyetlen középiskolai ifjúsági lap, meg is érdemli. Előfizetési ára oly csekély, hogy nemcsak az *Önképző-körök*, hanem *egyedek is könnyen megszerezhetik*. Az október—december hónapokra esedékes 1 frtyi előfizetési díjak a «Tanulók Lapja» **kiadóhivatalába** (VI. Teréz-körút 23.) **küldendők**.

Az udvar Budapesten. Ő felsége a király és királyné ez időszerint hosszabb tartózkodásra Budapestre jöttek. Mindketten többször nagy érdeklődéssel megtekintették a kiállítást. Ő Felsége okt. 5-én berekesztette az országgyűlést, s így új képviselőválasztások lesznek. A jövő országgyűlés megnyitása november közepén történik.

Kiállítási jegyek tanulók részére 20 krért kaphatók lapunk szerkesztőségében.

A leánygimnázium. Okt. 3-án nyitották meg az országos nőképző egyesület leánygimnáziumát, melynek épületét s dísztermét lapunk képekben közli. A megnyitáson díszes közönség volt jelen, a közélet és tanítás ügyemberei, számos hölgy és az első leánygimnázisták. A leánygimnázium létesítése főleg Rudnay Józsefné érdeme, a ki mellett Beöthy Zsolt buzgóságának, ügyszeretetének köszönhető, hogy az általa tervezett tanterv szerint a gimnázium megnyitása lehetővé tétetett. Az idén csak a polgári vagy felső leányiskola negyedik osztályából vettek fel növendékeket az V. osztályra. Itt kezdik a latin nyelv tanulását, befejezik a nyelvtant, a mondattan egy részét Pirehala könyve szerint és Liviusból fordítanak is. Az I. osztályban a görögöt pótlóhoz hasonló latin dolgokat olvasnak s ez mintegy előkészítésül szolgál a latin nyelv tanulásához. Az osztályokat fokozatosan nyitják meg: Jövöre a második és hatodik osztályt és így tovább, míg az intézet négy év múlva teljes főgimnázium lesz. Az iskola megnyitáson jelen volt Wlassics Gyula közokt. miniszter is, ki szép beszédben fejtegette az intézet célját s azon okokat, melyek őt ez intézmény létesítésében vezet-

ték. Erődy Béla főigazgató ezután az új intézetet üdvözölte s Vargha Ilona, Szász Károly püspök unokája, a gimnázium V. osztályának tanulója, kedvesen mondott köszönetet a miniszternek a növendékek nevében.

A **vámháztéri új hid**, melyet a király nevére Ferencz-József hidnak neveztek el, okt. 4-én nyílt meg ő Felsője jelenlétében. A hidavatási szertartást lapunknak egyik előbbi számában már közöltük, most néhány érdekes apróságot mondunk el a hid történetéből. Az új hid három nyílásos tömör vasszerkezetű, 331 méter hosszú, főtartói mindkét oldalon be vannak építve a hídfőbe s végükön 6000 mázsa öntött vas ellensúlyjal megterhelve, hogy a középső nyílás nagyobb teher alatt föl ne billenessen. Az építéshez 20 ezer köbméter követ és 60 ezer mázsa vasat használtak fel. A hid kocsi pályája 11,5 méter széles, a gyalogjáró pedig 2,9 méter széles. Az újhid építése 2 millió 500 ezer forintba került.

Czuczor emléke. Hétfőn leplezték le azt az emléktáblát, melyet Brázay háztulajdonos készített annak emlékére, hogy Czuczor harmincz év előtt az ő házában lakott és halt meg. A vörös márványból készült emléktábla a Muzeummal szemben levő Brázay ház első emeleti erkélye mellett van a falba illesztve, fölírása ez: E házában lakott és halt meg Czuczor Gergely, szül. 1800. decz. 17. megh. 1866. szept. 9. Az ünnepet Zichy Antal nyitotta meg, emlékbeszédet Beöthy Zsolt tartott. Remek beszédét lapunk jövő számában fogjuk közölni.

Leánygimnázium Hajduböszörményben. Budapest példáját gyorsan követte a vidék: Hajduböszörményben is megnyílt már a leánygimnázium első osztálya. Csupán két tanára van a kis gimnáziumnak, növendéke pedig nyolcz van eddigé. A gimnázium úgy alakult meg, hogy a szülők felkérték leányaiknak a gimnáziumi tárgyakban való oktatására Lévai Imre tanárt, a ki magához véve Munkácsi Sándor kollegáját, megnyitotta a leánygimnáziumot.

Halálozás. Sulyos csapás érte a budapesti VII. kerületi magyar királyi állami főgimnázium ifjuságát. *Törek* Gábor, az intézetnek régi köztisztviselőben álló tanára f. é. október hó 1-én déli 12 órakor, 10 napi kínos szenvedés után meghalt. A gyászhirnek valósággal megrendítő hatása volt, mert az elhunyt igazgató egyike volt a legkitünőbb tanároknak, a ki 28 éven át szolgálta a tanügyet buzgalommal, lelkesedéssel. A temetés f. h. 3-án, d. u. 3 órakor ment végbe a kerepesi-temetőben óriási részvét mellett. A közönség soraiban ott vol-

tak: Erődy Béla, Hóman Ottó főigazgatók, Demkó Kálmán, dr. Cherven Flóris, Hofer Károly, Köpesdy Sándor igazgatók, Biczó Géza festőművész, Négyessy László sat. A VII. ker. gimnázium tanári kara és tanuló ifjusága testületileg vett rész a temetésen és részvétele jeléül remek koszorút helyezett a sirra, melynél *Kempff* József tanár mondott megindító gyászbeszédet. Áldás és béke lengjen az elhunyt porai fölött!

A **budapesti VII. ker. magyar királyi állami főgimnázium «Ifjusági kör»**-e f. hó. 5-én hétfőn d. e. 10 órakor tartotta alakuló közgyűlését. A tisztviselők megválasztására kerülvén ezután a sor elnök lett Karay Aurél. Aelnök Storch Ernő. Titkár Singer Ferencz. Főjegyző Telléri Gyula. Ellenőr Lövi Antal. Pénztárosok Wohlstadt és Wolfner. Aljegyző Moldován Gábor. Könyvtáros Deutsch Lajos. — A közgyűlés déli 12 órakor ért véget a biztosként jelen volt Létmányi Nándor főgimnáziumi tanár elttetésével.

A **rosnyói ág. hitv. főgimnáziumban** az ifjusági körök így alakultak meg. A zenekörnek a pártoló tagokon kívül 9 rendes azaz működő tagja van. Elnök Schrödel József tanár ur. Aelnök Tichy Gyula VIII. o. t. Tagok Fekete László VIII. o. t. Tichy Gyula, Bonis Aladár VIII. o. t. Terray Gyula VIII. o. t. Merkle Nándor VII. o. t. Sztupka László VII. o. t. Krausz Samu VI. o. t. és Libertini Zoltán V. o. t. tanulók. A tornakör Vári László tanár ur elnökle alatt folytatja működését. Aelnök Nászay Vilmos VIII. o. t. A gyorsíró kör elnöke Miklóssy Sándor tanár ur, ki egyszersmind a kezdőket is oktatja. Aelnök Terray Gy. VIII. o. t. Legtöbb taggal azonban Petőfiről elnevezett önképzőkör dicsekedhetik, mely Szánthó József tanár ur elnökle alatt a következő tisztviselőkből áll: Aelnök Czimmerman Rezső VIII. o. t. Titkár Kamenitzky András VIII. o. t. Főjegyző Pazár Rezső VII. o. t. Aljegyző Soldos Elemér VII. o. t. Pénztáros Szilágyi Zoltán VII. o. t. Könyvtáros Terray Gy. VIII. o. t. Alkönyvtáros Merkle N. VII. o. t. A bíráló bizottság tagjaiul a 8. osztály részéről Fekete Lászlót, Petrovics Milánt, Beer Bélát s a 7. osztály részéről pedig Quittko Jánost, Kovács Bélát s Havas Nándort választották meg. A kör ez évi működését Fekete László kezdte meg, ki egy «Sok dalolgt» című költeményre irt bírálatát olvasta föl, melyet tudomásvételre ajánlott. A kör elfogadta a bíráló ajánlatát, a bírálataért pedig Fekete Lászlót Horváth Andor VIII. o. t. ajánlataira megdicsérte. Utánna Oravecz Ödön VI. o. t. rendkívüli tag szavalt

Antonius beszédjét Caesar fölött, melyet méltányoltak, mire a gyűlést az elnök bezárta.

A **zombori főgimnáziumi «Arany János» önképző-kör** folyó 26-án Tompa születésének 79. évfordulója alkalmából diszgyűlést tartott, melyen dr. Major Károly felügyelő-tanár ur párhuzamosan fejtegette Arany, Petőfi és Tompa szereplését és költészetét. Majd Brauner Zsigmond VII. o. t. Tompa életéről irt tanulmányát olvasta fel, mely élénk tetszésben részvált. Utána Ribiczey Kálmán VII. o. t. «Tompa allegóriái» czímen tartott érdekes és tárgyhozszóló felolvasást, Méray Edömér pedig Tompa regéit méltatta rövid értekezésben. Az ifjusági elnök Major Károly drnak zajos eljenezéstől kísért beszéde fejezte be az ünnepély programját.

A **körmöczbányai áll. főreáliskola «Toldy-köre»** szeptember hó 19-dikén tartotta alakuló gyűlést Tokaji Nagy Kálmán tanár ur elnökle alatt. Választás útján ifjusági titkár lett: Horváth János VIII. o. t. Főjegyző Kapros József VIII. o. t. Aljegyző Agner László VII. o. t. Pénztáros Moezs Géza VII. o. t. Főkönyvtáros Schmidl Simon VIII. o. t. Ellenőr Jakobovits Dániel VIII. o. t. Alkönyvtárosok Franzl Gusztáv VIII. o. t. és Fay Manó VII. o. tanuló.

A **pápai ev. ref. főgimn. «Ifjusági képzőtársulat»** f. év szept. 30-án tartotta meg alakuló gyűlést Dr. Kapossy Luezián tanár ur elnökle alatt. Aelnökké választott Csomasz Dezső titkár és főjegyző Szánthó Gyula VIII. oszt. tan. Pénztárossá Veres István. Aljegyzővé Kosztolányi Zoltán VIII. o. t. Ellenőrré Sörös Béla. Könyvtárosokká és pedig a tudományos szakban Vargha Kálmán, a szépirodalmi szak A—I-ig terjedő részében Jakab István, I—N-ig Rácz Gyula, O—Z-ig Steiner Pál. Ezeket kívül bírálókul választottak Parragh Gábor, Könczöl Bálint és Vargha Pál. Elnök ur indítványára a társulat, dr. Antal Géza tanár urat, a társulat volt elnökét tiszteletbeli tagjává választotta.

A **bajai főgimnázium.** «Tóth Kálmán» önképzőköre f. evi. szeptember 30-án alakult meg ftdő Török Konstant tanár ur elnökle alatt. Ifjusági elnök lett Mézáros Károly VIII. o. t. Főjegyző Leopold Lajos VIII. o. t. Titkár Dorming Henrik VIII. o. t. Pénztáros Komlósi Ágost VIII. o. t. Aljegyző Kovács Antal VII. o. t. Ellenőr Alföldi László VII. o. t. Lapkezelő Schober Béla VII. o. t. Könyvtárosok Erhardt Károly VI. o. t. és Vania Károly VI. o. t.

Az **eperjesi ág. h. ev. Collegiumi főgimnázium** magyar társaságának 1896. október 4-én tartott II. rendes gyűlése. A rendes na-

pirend előtt Klefner Béla titkár VIII. o. t. megemlékezik felolvasásában az aradi vértanukról. Szavalt: Madáchy István aelnök VIII. o. t. «Október 6.» ifj. Ábrányi Kornéltól. Ezután a kör áttért a napirendre. Szavalt: Fest Zoltán VII. o. t. «Csatadal» Petőfitől. Szavalt: Bielek Aladár VI. o. t. «Bucusu» Br. Eötvöstől. Szavalt: Steinmetz János VIII. o. t. «Rendületlenül» Aranytól. Szavalt: Sziklay Jenő VI. o. t. «Buvár Kund» Vörösmartytól. Szavalt: Bánó Dezső «A két vándor» Petőfitől. Szavalt: Böhm Aladár VIII. o. t. «Fiamnak» Aranytól. Kállay József VI. o. t. «Lengyel határon» Gárdonyitól.

A **lőcsei áll. főreáliskola «Arany»** köre 98. rendes és rendkívüli taggal szept. 19-én tartotta meg alakuló gyűlést. Miután Dr. Sárffy Aladár a körvezető tanár ur megnyitott beszédében kifejezést adott abbéli örömeinek, hogy a tanuló ifjuság érdeklődése az önképzőkör iránt oly magas fokra hágott és kifejtette az önképzőkör czélját és hasznát, elnökválasztásra hívta fel a rendes tagokat. Elnökké egyhangulag Szabó Bálint VIII. o. t. választott meg, a ki megköszönve a kör bizalmát az «Egyetértésről», mint a kör czélját előmozdító tényezőről, tartott rövid beszédet. A további választás eredménye a következő: Főjegyző Tureczek Károly VIII. o. t. Pénztáros Kiszely Aladár VIII. o. t. Főkönyvtárosok Egry István és Förster Lajos VIII. o. t. Aljegyző Friedländer Mór VII. o. t. Főellenőr Erőssy Lajos VIII. o. t. Alellenőr Csemiczky Zoltán VII. o. t. Alkönyvtárosok Lefkovic Árpád és Nacsák Andor lettek.

IRODALOM.

A **Magyar Népköltés Gyöngyei.** A legszebb népdalok gyűjteménye. Összeállította Benedek Elek. Benedek Elek e könyve mintegy kiegészítője a Magyar Mese-és Mondavilágnak.

Valamint nagy mesekönyvében a legszebb meséket és mondákat adja át a nemzetnek az ezer éves ünnep alkalmából, azonképpen a Magyar Népköltés Gyöngyeiben is a népköltés igazi gyöngyeit a legszebb népdalokat, balladákat és románczokat állította össze. Népköltési gyűjteményeinket bármily becses dolgok is vannak azokban, nem lehet aggodalom nélkül adni az ifjuság kezébe. Benedek Elek könyvét éppen az teszi különösen becsessé, hogy míg egyfelől a nagyközönség megismerkedik belőle a népköltés igaz gyöngyeivel, másfelől bátran adható az ifjuság kezébe is. Azok közé a ritka könyvek közé tartozik e könyv is, melyet öreg és ifjak egyaránt nagy lelki gyönyörűséggel és ha-

szonnal olvashatnak, mert Benedek csak azokat a dalokat vette föl, amelyeknek — írja előszavában — igazi költői becsük van; a melyek egy valódi költő műveinek hatását teszik az olvasóra s a melyek nem kérnek elnézést az olvasótól: úzd el fogyatkozásaimat, hisz az együgyű nép lelkéből fakadtam!»

«Vajha — írja Benedek — a közönség azzal a szeretettel fogadná ezt is, mint társát, a Magyar Mese- és Mondavilág-ot. Mindkettőt egy alkalom szülte, egy nagy alkalom: a magyar nemzet ezeréves ünnepe».

A Magyar Népköltés Gyöngyei megrendelhető minden könyvkereskedésben. Ára diszkótásban 3 frt.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Csizsár József. —

1. Számítási kérdés.

A. és B. vállalkozik egy ház felépítésére. — Miután A. munkatársaival 15, B. 20 1/4 napig dolgozott, a háznak 1/4 része épült fel. — A ház felépültekor kitűnt, hogy A. munkásaival 50 napot és B. 84 napot dolgozott. Hány nap alatt építette volna fel a házat mindegyik külön-külön? (Csizsár J.)

2. Földrajzi kérdés.

Melyik az Egyesült-államokban fekvő város az, mely a Michigan-tó mellett fekszik; főikétfője a Nagy-tavaknak; gyáripara élénk; gabona és szarvasmarha kereskedését tekintve a világ első városa? (Hodács A)

3. Történelmi kérdés.

Ki volt azon férfiú, ki III. Károly alatt Savoyai Eugen herczeggel több várost visszafoglalt a törököktől? Ő foglalta vissza Győrt is, melyről a város búsája azt mondta, hogy előbb szólal meg a templom érczakasa, semhogy a keresztények ezt elfoglalják. (Hodács A)

4. Természetrizai kérdés.

Melyik növény az, a mely, ha megsérül, sárga nedvet boesát magából? Virágzata ernyős, levelei páratlanul szárnyasak; pártája sárga. (Diener E.)

Számrejtvény.

(Bieber Mátyástól.)

1. 10. 16. Az udvaron található.
11. 12. 2. 1. Férge kis állat.
3. 13. 14. 15. 9. A francia forradalom zarnoka.
5. 6. 8. 5. 4. A figyelemment szoktuk.
7. 4. 11. Ilyen, a ki nem komoly.
1. 16. Közmondás.

A 40. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése: Számítási kérdés: 19 éves. — Földrajzi kérdés: Majna

«Kosmos» müintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-uteza 8.

(Szajna, Rajna). — Történelmi kérdés: Favre Jules. — Természetrizai kérdés: A haresa. — Számrejtvény: Jakab Ödön. — Régiség-lelet: dr. Rupp Kornél.

A fejtörők megfejtői: Lupis Gyula, Kovács János, Hodács Ágost, Kukuberger Henrik, Brüll Imre, Zombory Dezső, Kulesár Kálmán, Lindauer Ferencz, Lustig Árpád, Perl Jenő, Schmausz Dezső, Groszmann Oszkár, Marikovszky László, Balkányi Kálmán, Hirschl Jenő, Breier Lajos, Almásy Pál, Weisz Henrik, Molenda János, Szaploneczay Mihály, Szepesy Géza, Asztalos Béla, Ferenczy Jenő, Nagy Valér, Kerekes Lajos, Berlányi János, Wohlfarth József, Krámer Lajos, Tamásy Géza, Strausz Dénes, Faigl Kálmán, Udvardy Jenő, Krausz Jenő, Palotay János, Dénes Bertalan, Serédy István, Puck Jenő, Koh Vilmos, Fodor Lajos, Gál Sándor, Farkas Ferencz, Kövy Pál, Reigl Vincze, Vértes Bertalan, Csarada Kázmér, Kún István, Payer Béla, Purth Lajos, Vargha Jenő, Lukács János, Hegedüs Ferencz, Hartl László, Miklósy Gyula, Auer Béla, Hahn Lajos, Kaufmann Sándor, Baka János, Bernáth Béla, Plank Károly, Fekete Gusztáv, Kristóf József, Réder Károly, Tomcsányi Béla, Szauer László, Benedek Ferencz, Mayer Frigyes, Károly Ignác, Gadó Sándor, Osztovcics Béla, Braun Jenő, Dauermann Károly, Lugosi Ede, Alföldi Kálmán, Apáry Lajos, Bodó János.

A könyvjutalmat Lupis Gyula főgymn. VIII. oszt. tanuló Sátoralja-Ujhelyen nyerte el.

Szerkesztői telefon.

Grün A. Jászberény. Utána járunk s megküldetjük. Kosztolányi Zs. Pápa. Üdvözlét. Kérjük máskor is. Most egy kissé megrövidítettük, mert kevés a helyünk. Garabonczás. Zombor. Okvetlenül megkapják, csak hivatkozzanak reám. Conoscriptus. Sokszor megirtuk már, hogy névtelen közleményre elvből nem reflektálhatunk. Kezdő. Talán igen. J. J. Bpest. 1. Szívesen fogadjuk. 2. Elég egy kettő is. 3. Kívánságának van alapja s ezentúl ügyelünk rá. J. K. Küldje be a képet is, a verset is. L. Gy. Az «Első fellépés» talán besorozható. B. K. Lehet, hogy az utolsó számban helyet kap. Nem közölhető. Az otthon. Szerzője ügyesebb prózában. Grammatica. 1. A legjobbak közül való a Pirchala-féle. 2. Nagyon piczi és gyöngye történet, ne adja be. R. H. Brassó. A jövő számban. S. Ernő. A tudósításért köszönet. Az emlékezésed későn jött, mert a laplezárás csak az öntépző köri jelentésekre vonatkozólag van kedden, a többi cikkeknek egy héttel előbb kell nyomdában lenni. Talán a jövő számban elhelyezhetjük. — A lap szétküldésére vonatkozó felszólalások, eziméltotzatások s előfizetési pénzek nem a szerkesztőségbe, hanem a kiadóhivatalba (Teréz-körút 23.) küldendők. — Több kérdésre a jövő számban.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:
Egész évre ... .. 4 frt.
Fél évre ... .. 2 frt.
Negyed évre ... .. 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksári-uteza 31.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
KÉZIRATOKAT
nem adunk vissza.

A gyorsírásról.

A praktikus angol élelve, hogy «az idő pénz», ma már általánossá lett és megindult a lázas munka minden téren érvényesíteni az időkimélés elvét. Ez elől nem zárkozhatott el az írás művészete sem, sőt mielőtt valaki századunk nagy vívmányaira, a vasutra és távirára gondolt volna, már volt gyorsírás, mert létre hozta a közszükség.

Kezdetleges formájában már ott van Demosthenes és Cicero hazájában, mint a szólás szabadság hű fegyverhordozója. De a klasszikus műveltség és a demokratizmus lehangolásával letűnik a gyorsírás is s csak a jelen század elején az ébredő demokratizmussal együtt éled fel modern formájában és ma már a művelt világ minden államában mind nagyobb tért hódít.

Fontosságát és életrevalóságát mi sem bizonyítja fényesebben, mint, hogy ma hazánkban is az intéző körök komolyan foglalkoznak avval, hogy a gyorsírást rendes tantárgynak hozzák be a középiskolákba, de addig is mintegy 30—40 gyorsírókör és számos tanfolyam működik dicséretes buzgalommal e praktikus írásmód terjesztésén.

Sajnos még napjainkban is vannak művelt emberek és ifjak, kiknek fogalmuk sincs róla, pedig a gyorsírás önálló tudomány, melynek meg van a maga megállapított rendszere, a nyelv törvényein alapuló szabályai és szerény irodalma.

Lássuk pl. a magánhangzó jelölés tanát. A könnyen folyó magyar nyelv a legnagyobb bőségben használja a magánhangzókat, a gyorsírás tehát eltekintve egy pár kivételtől, nem jelöli a magánhangzókat külön jelekkel, hanem

a mássalhangzóknak, melyek a lehető legegyszerűbb, ugyszólván alapvonalak, különböző elhelyezése által jelképezi. Oly elv ez, mely már maga többszörös rövidséget nyújt a közönséges írással szemben.

Hazánkban a Gabelsberger-Markovics-féle rendszer terjedt el, mert minden izében magyar, leginkább simul a magyar nyelvnek, a többi európai nyelvektől eltérő sajátosságaihoz, elvei oly világosak és könnyűek, hogy egy harmad osztályu deák is minden nehézség nélkül elsajátíthatja.

Haszna pedig nagy. Mily szánalomra méltón rángatózik keze az olyannak, ki a nehézkes közönséges írással kénytelen tanára magyarázatát körmölölni s még így is ritkán jut eredményre, míg a gyorsíró teljes kényelemmel jegyezheti szóról-szóra vagy kivonatolva!

Hány szép gondolat illan el nyomtalanul, mert nem tudja idején papírra vetni, a gyorsírással fogalmazó azonban, «szót s ideát, a mint rohan térhez köt sebtben» még azon előnnyel, hogy könnyebben áttekinthető a fogalmazványa, az egyetemi hallgatónak segítség; annak, ki rászorul, keresetforrás, de minden pályán hasznát veheti az ember.

Másutt tanügyi hatóságok intézkednek, nálunk az ifjuság önszorgalomból, tisztán a szép iránt való lelkesedésből karolta fel a magyar gyorsírás ügyét.

Ne riasszon vissza tehát a laikusok köze, hanem adjon erőt és kitartást a lelkesedés, hogy a látszólagos nehézségeken túl téve magunkat, célt érjünk; munkánk komoly, de gyümölcse édes lesz!

L. G.